

ΑΡΧΕΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 1821: Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΔΗΛΩΝΕΙ ΟΤΙ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΟΥ ΠΟΙΜΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΟΥ ΣΤΙΓΜΗ. Ο ΚΟΥΤΣΙΟΥΚ ΜΕΧΜΕΤ ΕΤΟΙΜΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΦΑΓΕΣ

Η κατάσταση στην Κύπρο πήγαινε από το κακό στο χειρότερο καθώς στην Ελλάδα συνεχιζόταν η Ελληνική Επανάσταση εναντίον των Οθωμανών.

Ο οθωμανικός στρατός οργιάζε και ενεργούσε ασύδωτα σκορπώντας το θάνατο χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανένα και τρομοκρατώντας τον κόσμο.

Για τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό τα πράγματα οδηγούνταν όλο και πιο κοντά στο θάνατο.

Λίγες μέρες πριν από το μοιραίο ο Αρχιεπίσκοπος συναντήθηκε με τον Τζων Καρν.

Ο Τζων Καρν που συναντήθηκε επίσης με τον Κουτσιούκ Μεχμέτ παρέθεσε τα όσα του είπαν σε ένα κείμενο του υπό μορφή δημοσιογραφικού ρεπορτάζ περισσότερο (Letters from the East, Κυπριακά χρονικά 5ος τόμος 1930):

"Την 5η ημέρα του ταξιδιού μας εισπλέουμε στο λιμάνι της Λάρνακας. Κατευθυνθήκαμε προς την οικία του Ελληνα, προξένου της Αγγλίας κ. Βοντιτσιάνου, προς τον οποίο είχαμε συστατικές επιστολές. Τον καιρό αυτό η Νήσος απολάμβανε ημέρες απατηλής ησυχίας.

Ανεστάλησαν οι σφαγές των Ελλήνων, αλλά εν μέρει μόνο για κάποιο χρόνο, για να επαναληφθούν με περισσότερη λύσσα.

Στο τραπέζι του προξένου κάθε μέρα παρακαθόταν και μια δυστυχισμένη ελληνική οικογένεια, που διέμενε στο σπίτι του, και τύγχανε από αυτόν πολύ καλής περιποίησης.

Αποτελείτο από τη χήρα στο άνθος της νεότητας της, τον πρωτότοκο γιο της, ωραίο νέο και δυο ή τρία παιδιά. Ο πατέρας, ο οποίος ήταν πλούσιος Έλληνας τσιφλικάτορας (bonar) κατασφάγηκε και ολόκληρη η περιουσία του δημεύθηκε.

Η δυστυχής αυτή κυρία ενδιαφερόταν πολύ για κάθε λεπτομέρεια του πολέμου και επιθυμούσε να μάθει αν η Αγγλία βοηθούσε την καταδυναστευόμενη πατρίδα της.

Ο κυβερνήτης της Νήσου είχε χαρακτήρα αγροίκο και βάνουσο και οι Έλληνες μοναχοί έτρεμαν την απειλή του να λεηλατήσει και ερημώσει τα μοναστήρια τους. Διάφοροι παπάδες λίγο χρόνο πριν από την άφιξη του είχαν φονευθεί και μια νύκτα, ενώ καθόμαστε στο σαλονάκι του προξένου τελείως ήσυχoi, ένας δυστυχής Έλληνας δολοφονήθηκε κοντά στη θύρα της εισόδου απ' όπου διερχόταν από ένα τούρκο στρατιώτη.

Ο πασάς της Αιγύπτου υπό την προστασία του οποίου είχε τεθεί η νήσος, απέστειλε για προστασία της νήσου, σώμα στρατού, το οποίο μετά από λίγο στασίασε διότι δεν πληρωνόταν.

Η σύλληψη του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, έργο του Γ. Μαυρογένη, από το αρχείο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής σε αναδημοσίευση από το βιβλίο της Ιεράς Μονής Μαχαιρά Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, μάρτυρας της πίστεως και της πατρίδος".

Δυο χιλιάδες περίπου αποφάσισαν να κατέλθουν στη Λάρνακα και αφού καταλάβουν μερικά πλοία να επιβιβασθούν για την Αίγυπτο. Την είδηση αυτή πληροφορούμαστε τη νύκτα της προσεγγίσεως τους στη Λάρνακα.

Αμέσως δε επικράτησε μεγάλος τρόμος. Ο πρόξενος της Αυστρίας μπάρκαρε τα πολυτιμότερα του πράγματα και αυτός με την οικιογένειά του επιβιβάσθησαν σε ένα πλοίο. Επειδή τα στρατεύματα έμελλε να καταφθάσουν τη νύκτα ήταν ενδεχόμενο να επακολουθούσε σκηνή γενικής λεηλασίας και ταραχών.

Ο πρόξενος φοβήθηκε πολύ για τα παιδιά του, από τα οποία δύο ή τρία ήσαν ωραία κοριτσόπουλα.

Αφού συγκέντρωσαν τους υπηρέτες και όλα ατα όπλα στο ανώγειο του σπιτιού, του οποίου τα παράθυρα έβλεπαν προς τον δρόμο, τοποθετηθήκαμε εκεί όλοι μας πριν νυκτώσει, βέβαιοι ότι οι Τούρκοι δεν θα υπέμεναν περισσότερο από μια ομοβροντία, από μια τόσο, όσο η δική μας, αμυντική θέση.

Και η μικρή φρουρά του κ. Βοντιτσιάνου που αριθμούσε πέραν των δώδεκα καλά οπλισμένων ατόμων, δεν ήταν ευκαταφρόνητη. Οι πληροφορίες μας παρίσταναν τους στασιαστές να απέχουν λίγα μόνο μίλια από την πόλη.

Οι γυναίκες τρομοκρατηθηκαν. Αλλά οι ώρες διαδέχονταν η μια την άλλη ήσυχες και το πρώι πληροφορηθήκαμε ότι αφού άλλαξαν κατεύθυνση κατευθύνθηκαν στην Αμμόχωστο. Μόνον λίγοι έφθασαν εδώ γιατί παραπλανήθηκαν, ένας δε από αυτούς πυροβολήθηκε θανατηφόρα την ίδια νύκτα ύστερα από φιλονικία με σύντροφό του.

Στην τελευταία πόλη διέπραξαν διάφορες βιαιοπραγίες, αλλά στο τέλος ησύχασαν ύστερα από επέμβαση του αρχηγού τους και ύστερα απο υπόσχεση ότιθα πληρώνονταν.

Ο Αρχιεπίσκοπος της νήσου προς τον οποίο έστειλα συστατική επιστολή μόλις έφθασα στη Λευκωσία πριν από τη δύση του ηλίου, με προμήθευσε με εξαίρετη οικία με κήπο προς διαμονή μου και με ετίμησε με επίσκεψη του μόλις νύκτωσε.

Ο Κυπριανός, ο τόσο σκληρά δολοφονηθείς, όχι πολύ χρόνο μετά την αναχώρησή μου, είχε εμφάνιση άνδρα πολύ ευγενή και αξιοπρεπή. Υβριζόταν συχνά από τους Τούρκους στρατιώτες. Ο διοικητής μίλησε με υβριστικές γι' αυτόν εκφράσεις.

"Ο θάνατος μου δεν απέχει πολύ" μου είπεν ο κυπριανός. "Γνωρίζω ότι δεν αναμένουν παρά την κατάλληλη ευκαιρία για να με θανατώσουν".

Και αυτό ήταν προφανές. Ενα βράδυ, όταν παρακαθήσαμε σε δείπνο, κλήθηκε από ένα μέλος της ακολουθίας του για ένα μήνυμα του Κυβερνήτη. Τον συνόδευσα σε άλλο διαμέρισμα όπου ανέμενεν ο στρατιώτης, ο οποίος μίλησε προς αυτόν με πολύ υβριστική γλώσσα.

Η απολογία του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού (έργο του Γ. Μαυρογένη)

Ο Αρχιεπίσκοπος με την ψυχραιμία του αφώπλισε τον στρατιώτη και απάντησε με αποφασιστικότητα ότι αρνείτο να υπακούσει στο μήνυμα.

Ο στρατιώτης αναχώρησε και εμείς επιστρέψαμε στο τραπέζι, αλλά η διάθεση για φαγητό εξαφανίστηκε τελείως.

Οι κληρικοί φαίνονταν ωχροί και περίτρομοι και ο Κυπριανός προσπαθούσε να τους ενθαρρύνει με κάθε τρόπο. Ήταν πολύ συγκινημένος και ταραγμένος. Αλλά την ευγενική του μορφή φώτιζε ζωηρή ενεργητικότητα, όταν η σκέψη του συγκεντρωνόταν στις σκληρότητες του δυνάστη, και μαρτυρούσε την απόφασή του να μη υπομείνει για μακρύτερο χρόνο την επιτεινόμενη υβριστικότητα του ενώ παρότρυνε τους ακροατές του να αναμένουν και χειρότερα ακόμη.

Κανένας δεν τον διέκοπτε, διότι αυτά φαίνονταν ως αποχαιρετιστήριοι λόγοι του εξαιρετού αυτού ποιμενάρχη προς το περίτρομο ποίμνιο του, το οποίο αναμφίβολα διαισθανόταν ότι όταν το έξοχο και διακεκριμένο πνεύμα που είχε διαφυλάξει και παρηγορήσει αυτούς, θα εξαφανιζόταν, θα έπεφταν ως απροσάτευτη λεία στα χέρια των εχθρών τους.

Καθώς το φως της λάμπας έπεφτε στην ομάδα εκείνη των κληρικών που άκουαν με ευλάβεια και στη λεπτή φυσιογνωμία του ηγέτου τους, του οποίου η μακριά και κάτασπρη γενειάδα έφθανε σχεδόν μέχρι τη ζωστήρα του, έδινε εικόνα που δύσκολα ξεχνιέται.

Η νύκτα προχωρούσε κι εμείς αναμέναμε ακόμη με αγωνία την επιστροφή του στρατιώτη, ο οποίος προφανώς έμελλε να φέρει θηριωδέστερο μήνυμα από τον αχρείο εκείνο κυβερνήτη. Αλλά δεν επανήλθε πλέον προς ικναοποίηση όλων.

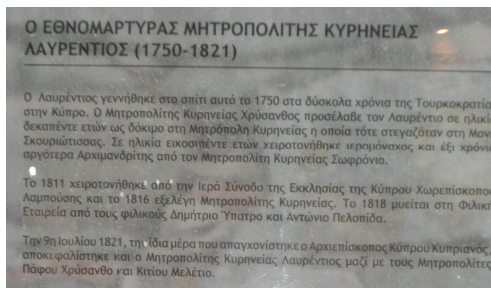
Ο Κυπριανός που διακρινόταν για την εξαιρετή πολυμάθεια και ευσέβεια του όσο και για την ακλόνητη ευψυχία του, ήταν ο τελευταίος σπινθήρας που ζωογονούσε τους Έλληνες.

Οι συχνές του παραστάσεις και επιπλήξεις τον κατέστησαν πολύ μισητό στις τουρκικές αρχές. Συχνά έχυne δάκρυα, όταν διηγόταν σε μένα τις σφαγές των συμπατριωτών του. Τον ρώτησα γιατί, ενώ βρισκόταν στο μέσο τόσων κινδύνων δεν μεριμνούσε για τη δική του σωτηρία και γιατί δεν εγκατέλειπε τη νήσο. Αυτός δήλωσε ότι θα παρέμενε για να προσφέρει κάθε δυνατή προστασία σ' αυτόν μέχρι την τελευταία του πνοή και ότι είχε απόφαση να χαθεί με αυτούς.

Ενας Σκλαβούνος (Sclavonian) στρατιώτης καυχόταν σε μένα για την επιδεξιότητά του ως δημίου, λέγοντας ότι αποκεφάλιζε ένα έκαστο των θυμάτων του με ένα κτύπημα του ξίφους. Ο πατέρας της οικογένειας η οποία βρήκε άσυλο στην οικία του προξένου της Αγγλίας στη Λάρνακα, συμπεριλαμβανόταν στον αριθμό αυτό.

Ο συμπαριώτης μας ερευνητής Αντρέας Νικολάου στο σπίτι του Λαυρέντιου, στον Καλοπαναγιώτη, το σπίτι που πρώτος ο ίδιος εντόπισε και προσπάθησε να αναπαλαιώσει. Κάτω εντοιχισμένη πλάκα για τον Λαυρέντιο, τον Μητροπολίτη Κυρηνείας που ασφασιάστηκε το 1821 από τον Κουτσιούκ Μεχμέτ

Οι ατυχείς αυτοί άνδρες υφίσταντο την τύχη τους με εξαιρετική αυτοθυσία και προέτειναν το λαιμό τους χωρίς ψίθυρο ή παράπονο.

Ο Αρχιεπίσκοπος περιέγραψε την εντελώς πρόσφατη αυτή σκηνή και η αγωνιώδης συγκίνηση του αυξήθηκε την επομένη όταν ο Σκλαβούνος στρατιώτης παρουσιάστηκε ενώπιον του ζητώντας αμοιβή.

Ο Κυπριανός τον ρώτησε γιατί και αυτός απάντησε διότι θανάτωσε τους συμπατριώτες του Αρχιεπισκόπου με ελάχιστον πόνο, αφού αποκεφάλισε τον καθένα από αυτούς μόνο με ένα κτύπημα της σπάθης του και ότι ήταν γι' αυτό άξιος αμοιβής.

Αλλά ο άθλιος αυτός είχε προπληρωθεί αδρά. Διότι με διαβεβαίωσε ο ίδιος όταν επηγαίναμεν στην Αγία Σοφία, ότι είχε λάβει κάποιο ποσό από τον κυβερνήτη για κάθε κεφαλή.

Κάποιο δειλινό ήλθε ένας αγγελιαφόρος να με προσκαλέσει σε ακρόαση από τον κυβερνήτη ο οποίος είχε επιστρέψει στη Λευκωσία. Καθόταν πάνω σε ένα μαξιλάρι σε μικρό δροσερό δωμάτιο και είχε όψη άγριου και αιμοβόρου ανθρώπου.

Δεν είχε τίποτε το ευγενικό και αξιοπρεπές στους τρόπους που διακρίνουν τους Τούρκους των ανωτέρων τάξεων. Μόλις κάθησε ξέσπασε σε εξωφρενικούς λόγους εναντίον των Ελλήνων και εκστόμισε εναντίον τους τα πιο αισχρά επίθετα.

Λοιδωρούσε τον εξαίρετο Κυπριανό και απειλούσε άγρια ελληνικό μοναστήρι στην παραλία, μερικές λεύγες μακριά από την πόλη.

Λίγο μετά από την αναχώρησή μου τα στρατεύματά του προσέβαλλαν και κατελάβαν αυτό και δολοφόνησαν και όλους τους πατέρες που βρίσκονταν εκεί.

Η συμπεριφορά του Κυβερνήτη, στη διάρκεια της συνέντευξης μας ήταν τέτοια (που θύμιζε) άγριο θηρίο παρά άνθρωπο. Φαινόταν προφανώς να απολαμβάνει ευχαρίστως με τη σκέψη νεότερων και πιο αθρόων ωμοτήτων εναντίον των δυστυχών Ελλήνων".